

VILNIAUS 700-ŪJŲ JUBILIEJAUS PROGRAMOS GAIRĖS

Projektas

2017 m. gruodžio 21 d.

Vilnius

Vilniaus 700-ojo gimtadienio paminėjimo programos gairės yra skirtos tolesnėms diskusijoms su visuomene ir Vilniaus gimtadienio šventės tradicijoms formuoti.

Gairės ir šventės idėjas pasiūlė Vilniaus miesto savivaldybės mero sudarytas komitetas, dalyvaujant kultūros, jaunimo organizacijoms ir Savivaldybės įstaigoms.

Dėkojame komiteto nariams ir ekspertams:

Vidmantui Janulevičiui, Ievai Tamulytei, Mantui Zakarkai ir Antanui Mikalauskui, Romualdai Budriui, Dainorai Eigminienei, dr. Zitai Medišauskienei, dr. Rūtai Birutei Vitkauskienei, dr. Jolantai Karpavičienei, Violetai Kriščiūnienei, Žanetai Vaškevičienei, dr. Alfredui Bumblauskui, dr. Marijai Drėmaitei, Ievai Šiušaitai, Pauliui Jurgučiui, dr. Antanui Kulakauskui, Rasai Paliukienei, Maksimui Miltai, dr. Dariui Kuoliui, Paulei Kuzmickienei, dr. Daliai Bardauskienei, Ievai Pakarklytei, Dariui Daunorui, Eglei Aidetytei, dr. Vydui Dolinskui, Vytautui Balčiūnui ir visiems prisidėjusiems.

PAGRINDINĖ DALIS

Pagrindimas

2023 metais sukaks 700 metų, kai Vilnius kaip miestas ir sostinė pirmą kartą paminėtas rašytiniuose šaltiniuose – didžiojo kunigaikščio Gedimino 1323 m. sausio 25 d. rašytame laiške Vakarų Europos miestams.

Vilniaus vardo jubiliejus bus švenčiama pirmą kartą istorijoje, nes tik XX a. pradžioje istorikai išgrynino šią datą. Tačiau 600 metų jubiliejus 1923 nebuvo paminėtas. Tik Kaune buvo išleistas ir Berlyne atspausdintas albumas „VILNIUS 1323-1923“ (autoriai K. Binkis, P. Tarulis, fotografai J. Bulhakas, S. Fleury).

Šiuolaikinis Vilnius įgyvendino jo įkūrėjų viziją, yra nepriklausomos Lietuvos sostinė, valstybės, savivaldos, religijos ir mokslo centras. *Vilniaus amžių* palikimas (gotika, renesansas, barokas, klasicizmas, modernizmas ir t. t.) garsina miestą pasaulyje, įkvepia orumo ir suteikia pasitikėjimo kurti sėkmingai ateitį augančio miesto, kurio gyventojai yra jauniausi ir laimingiausi europiečiai (Eurostat, 2016), kuriame puoselėjamos daugiatautę bendruomenę telkiančios pamatinės vertybės – laisvė, tolerancija ir taikus kultūrų sugyvenimas (Vilniaus atminties kultūros puoselėjimo programa, 2017).

Programos 2018–2023 m. tikslai

1. Programą konstruoti *Vilniaus garso* ir Gedimino laiško idėjos pagrindu, kurio kvietimas atvykti, gyventi ir kurti Vilniuje subrandino pamatines vertybes, šiuolaikinį Vilnių ir vilniečius.
2. Dalyvaujant visuomenei, sukurti ir įgyvendinti atviro kodo, prasmingą, nuotaikingą ir inovatyvią Vilniaus 700 jubiliejaus paminėjimo programą gyventojams, visai Lietuvai ir už jos ribų (iš Gedimino laiško „Tiek esantiems, nesantiems, tiek būsimiems skaitytojams“).
3. Programa atskleisti išmanaus ir atviro Vilniaus miesto įvaizdį, kur išmanumas siejamas ne vien tik su išmaniosiomis technologijomis, bet dar daugiau su žmogiškuoju aspektu, su miestiečių mąstymu ir pasaulėžiūra.
4. Sukurti šventę, kuri atgaivintų vilniečių istorinę atmintį ir suteiktų impulsą apmąstyti 700 metų eitą kelią ir pasvarstyti apie būsimą šimtmetį.

Programos uždaviniai

1. Papasakoti Vilniaus istoriją, kultūros raidą taip, kad ją žinotų ir didžiuotųsi, kad miestas augtų, žmonės norėtų gyventi ir kurti sėkmingą Vilniaus miesto ateitį (Vizija 2050).
2. Originaliai ir šiuolaikiškai atskleisti Vilniaus istorijos, kultūros, technikos ir technologijų raidą bei ateities viziją.
3. Pritraukti žmones į mieste esančias kultūros įstaigas, koncertų sales, muziejus, parodas, viešąsias erdves, miesto istoriją pasakojančius kultūros paveldo objektus.
4. Sukurti aiškią penkerių metų šventimo koncepciją ir ją atitinkančią programą 2018–2023 m., užtikrinti žinomumą naudojant įvairias vietas, šalies ir užsienio žiniasklaidos / informavimo sklaidos priemones.

5. Padidinti Vilniaus žinomumą, garsinant išskirtinumą ir gebėjimus konkuruoti globaliame pasaulyje.
6. Sukonstruoti Sausio 25 dienos šventės turinį, atkuriant senąsias Vilniaus ir puoselėjant naujasias tradicijas.

Programos auditorijos: miesto gyventojai (vaikai, jaunimas, darbingi vilniečiai, senjorai ir kt.), kviečiami žmonės iš Lietuvos ir užsienio.

Programa įgyvendinama koordinuojant ir (ar) kofinansuojant valstybės ir Savivaldybės institucijų programas ir priemones, privataus sektoriaus iniciatyvas ir paramą. Šventinei aplinkai ir nuotakai sukurti skatinamos mecenavimo, dalinimosi ir savanoriavimo iniciatyvos.

Programos koordinatorius (svarstomas) – Vilniaus miesto rotušė.

Pastaba. Viena konkrečiai jau veikianči Vilniaus miesto savivaldybės įstaiga, kurios užduotis būtų – koordinuoti programos įgyvendinimą, derinti visų programą įgyvendinančių organizacijų veiksmus, komunikaciją, finansinius ir žmogiškuosius išteklius, kuruoti koordinacinės grupės, sudarytos iš atsakingų organizacijų, veiklą.

Programos naratyvo pagrindas – Vilnius miestas ir Lietuvos sostinė, per amžius išlikę visa tai menantys autentiški ženklai, šaltiniai, vietos:

- Vilniaus paminėjimo data – 1323 m. sausio 25., gegužės 25 ir 26 (laiškai popiežiui).
- Gedimino laiško originalas (Liubeke originalas).
- Gedimino atvaizdai (V.Košuba ir kt.).
- Valdovų rūmų rūsiuose išlikę autentiški mūro fragmentai.
- Gedimino kalnas (legendos, naratyvas).
- Gotikinio miesto vaizdas (XIV a., žemėlapis, Slovėnija).
- Vilniaus kultūros raidos amžiai (kelias į Europą per gotikos, renesanso, baroko, klasicizmo ir šiuolaikinio meno stilius).
- J.Haidno oratorija „Pasaulio sutvėrimas“ (XIX a. pradžia), E. Švarcas pirmą kartą atliko Rotušėje.
- Vilniaus teatrą įkūrė Vilniaus magistratas.
- Legendos (Geležinis vilkas).
- „Vilniaus garso“ laikraštis.
- Rasų kapinės.

GAUTI SIŪLYMAI

1. Vilniaus gimtadienio – Sausio 25 d. paminėjimo tradicijos formavimas.

Pagrindinis principas. Tradicija „auginama“ palaipsniui ir pagal galimybes Penkerių metų laikotarpiu prigyjanti – atkrentanti, nuolat papildoma ir tobulinama.

Komunikacija. Išsiunčiamos SMS žinutės apie Vilniaus gimtadienį. 2018 metais skelbiamas „Vilnius 700“ logotipo konkursas.

Valdovų rūmai:

2018 m. sausio 25 d. įgyvendina programą „Vilniaus diena Valdovų rūmuose“, joje – edukaciniai užsiėmimai, teminės ekskursijos, intelektualus protų mūšių žaidimas.

Nacionalinis muziejus:

nuo 2018 m. vasario 16 d. Signatarų namuose bus paroda 100-mečiui paminėti. Vilniaus bus minimas kaip Lietuvos modernios valstybės lopšys ir sostinė.

2019 m. sausio 25 d. – pristato naują leidinį apie Gedimino kalną ir parodą.

Mokyklose:

8 val. Mokinių pirmoji pamoka – Gedimino laiško skaitymas ir Vilniaus istorija. Interaktyvioji pamoka.

Mieste:

- Iškilmingas miesto vėliavos iškėlimas ant Rotušės., būgnai, trimitai. Meras sveikina visus vilniečius su miesto gimtadieniu.
- Žinia iš Vilniaus Europos miestams: Rotušėje Meras skaito laišką-kvietimą atvykti į Vilnių, kuris švęs 700 jubiliejų, vyksta pamoka, viktorina moksleiviams, jaunimui, kt.
- Formuojama tradicija – Šv. Kristoforo statulėlės įteikimas, apdovanojimai ir šventinis koncertas.
- Miestas atsiveria. Visą dieną – nemokamas muziejų lankymas, nemokamos kelionės viešuoju transportu (Pastaba: bent jau pagrindiniai maršrutai į švętei reikšmingus objektus – Valdovų rūmai, Rotušė, Gedimino pilis, Pamėnkalnis, Gedimino prospektas ir pan.), vaišinama kava, arbata. Vilniečiai kviečiami uždegti žvakutes languose (Pastaba: pakeisti senovės lietuvių laužus į simbolinį gestą). Kviečiamos įmonės ir įstaigos, gyventojai puošti pastatus, savo namus, butus.
- Gimtadienio šventimas (miesto diena, mugė, festivalis ir kt. – šiltuoju metu).
- Vilnius dėkoja. Miestą kūrė įvairios bendruomenės, profesijos, įvairaus amžiaus ir konfesijų žmonės. Jie turi būti prisiminti, padėkota už tai, ką paveldėjome ir kas esam. Apdovanojimas Šv. Kristoforo statulėlėmis ir kita. Vyksta šventės transliacija.

Kiti susiję siūlymai: Barboros Radvilaitės ir Žygimanto Augusto apdovanojimai; Garbės pilietis, kt.

2. Vilniaus istorijos ir kultūros interpretavimas. Bendros meninės, edukacinės ir komunikacinės erdvės sukūrimas, siekiant sujungti koncertų, spektaklių parodų, paskaitų ciklus, konferencijas, leidybos temas ir išteklius.

Įvertinti galimybes leisti vaikams ir jaunimui nemokamai lankyti muziejus, renginius, koncertus, spektaklius.

Organizuoti *Vilniaus amžius* atspindinčias parodas (pvz., Vilniaus žemėlapių parodą, kt.).

Atskleisti romantišką miestą (pvz., Barboros Radvilaitės ir Žygimanto Augusto meilės istorija, A. Mickevičiaus kūriniai, kt.)

Miesto muziejaus (svarstoma) – šiuolaikinio istorijos interpretavimo ir koordinavimo centro įkūrimas. Vilniaus skaitymai.

3. Jaunų ir laimingų miestas. Laimingo miesto jaunimas siekia PASAULINIO GARSO REKORDO – pvz., 700 jaunų programuotojų.

Renginys (diskusija) jaunimui – koks Vilnius bus dar po šimto metų (Vilnius 800).

Atvira programa vaikams jaunimo ir bendruomenių iniciatyvoms keliant konkurso kokybę iki nacionalinio lygio, pvz., konkursas „Mano Vilnius“. Miesto žaidimai, edukacinės programos, viktorinos kartu su Valdovų rūmais, kitais miesto muziejais. Suaktyvinti socialinius verslus, kurti suvenyrus apie Vilnių, kt. Jungiama ir įgyvendinama su Vilniaus atminties kultūros puoselėjimo programos edukacine dalimi.

Istorijos mokytojų organizuojamas konkursas „Mano Vilnius“ įvairaus amžiaus mokiniams.

4. „Go Vilnius 700“. Šventimo, kuris vyks iki 2023 m., rinkodara turistams, užsienio verslui. **Vilniuje gimsta tarptautinis Dialogų forumas.** Sukuriama Vilniaus ambasadorių programa (tarptautinis verslas, kultūros, meno, mokslo atstovai, kiti). Pakviesti atvykti miesto mylėtojus (gerbėjus, aistrauolius, susibroliavusius miestus, išeiviją, aktyvius meno, verslo, mokslo žmones iš užsienio, miestus, kuriuose yra Vilniaus gatvė, kt. Siekiant į miesto renginius ir konferencijas pritraukti užsienio svečius, veiksmus koordinuoti su turizmo sektoriumi. Kartu su Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija nagrinėti galimybes suteikti Vilniaus vardą gatvėms kituose miestuose. Pasiūlyti raidos kryptį, kuri Vilniaus miestą iškeltų į metropolio lygį.

Stebuklo plytelę padovanoti mums svarbiems miestams, jiems sutikus ją įmūryti savo grindinyje kur nors su paaiškinančia plytele „Gift of Vilnius, Lithuania“.

5. „Vilnius 700“ viešosios erdvės ir simbolinis objektas. Atrasti ir pritaikyti kuo daugiau viešųjų erdvių, kur galėtų vykti įvairūs renginiai, bendravimas.

Nutarti, kokios istorinės atminties vietos turėtų būti dar daugiau eksponuojamos (įveiksmintos), iliustruojant įvairius daugiakultūrio Vilniaus aspektus (pvz., Didžioji sinagoga). Identifikuoti objektus ne tik reprezentacinėse miesto vietose, sutarti dėl geriausios naudojimo paskirties, įvertinti finansinius poreikius ir galimus lėšų šaltinius). Atliekama remiantis visuomenės lūkesčiu (poreikiu) – kur miestiečiai lankosi, ko trūksta.

Nutarti, kokį simbolinį objektą(-us) padovanosim miestui 700 metų proga. Pvz.: Nacionalinė simfoninės muzikos salė ant Pamėnkalnio (tik 6 metrais žemesnis už Gedimino), projektui įgyvendinti skelbti tarptautinį konkursą.

Kongresų rūmai. Fontano prie Seimo rūmų atkūrimas (autoriai: arch. A. Nasvytis, skulptorius G. Karalius). Kalnų parko sutvarkymas ir pritaikymas vilniečių laisvalaikiui.